

FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI
PREDMET	FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ
SKRATKA PREDMETU	FIG
ROČNÍK	DEVIATY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA POČÍTAČOVÁ UČEBŇA

Charakteristika predmetu

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Vzhľadom na nedostatočné skúsenosti a ešte neosvojený požadovaný stupeň zodpovednosti, súčasný absolvent základnej školy nebude vykazovať rovnaký stupeň znalostí v oblasti osobných financií ako starší, finančne gramotný žiak strednej školy resp. dospelý. Finančne gramotný absolvent základnej školy sa bude vedieť orientovať na svojej úrovni v súčasnom finančnom svete a dosiahne znalosti, zručnosti a hodnotové postoje potrebných k tomu, aby dokázal finančne zabezpečiť seba a svojich najbližších. Žiak sa bude učiť formou hier, pracovných listov a online aplikácií. Na konkrétnych príkladoch sa bude orientovať v oblasti peňazí, cien a finančných produktov tak, aby bol schopný zodpovedne viesť rodinný rozpočet a aktívne vystupovať na trhu finančných produktov a služieb.

Obsahové, časové a organizačné vymedzenie predmetu:

- vyučovanie spočíva vo vzájomnej komunikácii medzi učiteľom a žiakom, medzi žiakmi navzájom
- žiak sa učí samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych zdrojov
- žiak bude vybavený poznatkami a schopnosťami potrebnými pre jeho aktívne zapojenie do života
- zoznamuje sa so základnými pojmami z oblasti finančníctva
- učí sa využívať svoje schopnosti viesť zodpovedne svoje financie
- formou osobného prežívania a vlastných skúseností sa žiaci zoznamujú s problematikou finančného sveta
- formou hry sa zoznamuje s konkrétnymi pojmami a javmi, ktoré sa vzťahujú k problematike finančnej gramotnosti

Ciele predmetu

Všeobecným cieľom predmetu finančná gramotnosť je vychovať finančne gramotného človeka, ktorý sa orientuje v súčasnom finančnom svete a dosiahne znalosti, schopnosti a hodnotové postoje potrebných k tomu, aby sa dokázal finančne zabezpečiť. Vyučovanie je zamerané predovšetkým na rozvíjanie matematického myslenia, ktoré vedie k zodpovednému rozhodovaniu vo finančnej oblasti. Žiak by si mal uvedomiť, že ovládanie finančnej problematiky mu pomáha pri riešení bežných životných situácií a zvyšuje kvalitu jeho života.

Vzdelávacie ciele

Žiak:

- orientuje sa v bankových službách
- používa bežné pracovné nástroje
- stanoví cenu, rozpozná bežné cenové triky

- rozlíši pravidelné a nepravidelné príjmy a výdaje, stanoví rozpočet v domácnosti
- navrhne ako využiť voľné finančné prostriedky v domácnosti
- pozná práva a povinnosti spotrebiteľa

Žiaka by mal byť schopný:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a napláňovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť šoriť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie, inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať

Kompetencie

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa

- plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť
- hľadať a rozvíjať účinné postupy vo svojom učení
- využívať rôzne stratégie učenia

- kriticky pristupovať ku zdrojom informácií, informácie tvorivo spracovávať a využívať pri svojom štúdiu a praxi

Sociálne komunikačné kompetencie

- vecne, správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov (IKT, knižné zdroje)
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti,

Kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- používať matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách
- používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely, štatistika, diagramy, grafy, tabuľky),

Kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií

- osvojiť si základné zručnosti v oblasti IKT ako predpoklad ďalšieho rozvoja
- používať základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou
- dokázať využívať IKT pri vzdelávaní

Kompetencia riešiť problémy

- analyzovať vybrané problémy
- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych problémových úloh
- využívať informačné a komunikačné technológie pri riešení problémových úloh
- používať základné myšlienkové operácie a metódy vedeckého poznávania pri riešení problémových úloh
- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh
- zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy
- logicky spájať poznatky z rôznych predmetov a využiť ich pri riešení problémových úloh

- prijímať svoju zodpovednosť za riešenie problémov
- dokázať sa poučiť z vlastných chýb a chýb iných

Kompetencie občianske

- uvedomiť si základy humanistických hodnôt, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie
- vyvážene chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam
- prispievať k naplneniu práv iných
- otvorenosť ku kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporuje udržateľnosť kvality životného prostredia

Kompetencie sociálne a personálne

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne si radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti
- hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení
- prijímať ocenenie, radu a kritiku, čerpať poučenie pre svoju ďalšiu prácu

Kompetencie pracovné

- stanoviť si ciele a aktívne pristupovať k uskutočneniu svojich cieľov
- kriticky hodnotiť svoje výsledky
- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia
- využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky

Kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty so zámerom dosiahnuť ciele, a to nielen v práci, ale aj v každodennom živote

Kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- uvedomiť si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti
- ceniť si a rešpektovať umenie a kultúrne historické tradície
- poznať pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu)
- správať sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám
- byť tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr

Vzdelávací štandard

„Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri prezentácii nových poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov.“

Vzdelávací obsah predmetu je rozdelený do dvoch tematických okruhov:

- **Sporenie a investovanie** **14 hodín**
- **Riadenie rizika a poistenie** **19 hodín**

V tematickom okruhu **sporenie a investovanie** sa vytvára predstava sporenia peňazí a ich investovanie. Poukazujú sa na výhody a nevýhody sporenia a investovania. U žiakov sa rozvíjajú životné hodnoty a potreby vzhľadom na ich vek. Objašňuje sa aj sporenie na dôchodok. Žiaci sa oboznamujú s pojmami ako sú akcie, dlhopisy, cenné papiere a iné finančné prostriedky. Vysvetľuje sa aj význam sporenia a celkovej finančnej prosperite.

V tematickom okruhu **riadenie rizika a poistenie** si žiaci rozvíjajú svoje poznatky z predchádzajúceho tematického celku. Objašňujú sa možné rizika, druhy rizík a metódy riadenia rizík. Žiaci sú oboznamovaní aj s dôležitosťou úspor v banke, verejného poistenia a potreba životného poistenia. Vysvetľuje sa aj význam poistenia majetku - strata vecí a poškodenie predmetov.

Sporenie a investovanie - 14 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
--------------------------	--------------------------

<ul style="list-style-type: none"> - Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu. - Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. - Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. - Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie. - Vysvetliť, ako sa môže meniť hodnota investície. - Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. - Uviesť spôsoby využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). - Opísať úlohu Fondu ochrany vkladov. - Opísať rozdiel medzi pobočkou zahraničnej banky a dcérskou spoločnosťou. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sporenie a finančná prosperita - Investovanie ako budúci majetok - Zhodnotiť investičné alternatívy - Akcie, dlhopisy a iné finančné nástroje na trhu - Sporenie v bankách, výnosy, úroky - Inflácia, jej vplyv na výnosy - Nákup a predaj investícií - Dôchodkového sporenia cez doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS) - Spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi
---	--

Riadenie rizika a poistenie - 19 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pojem riziko, základné druhy rizík a základné metódy riadenia rizík. - Finančná kríza a vplyv na

<ul style="list-style-type: none"> - Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením. - Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné). - Vysvetliť základný účel verejného poistenia. - Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti. - Vysvetliť podstatu a význam poistenia. - Rozoznať jednotlivé hlavné typy poistenia motorových vozidiel. - Uviesť príklady, na ktoré sa vzťahuje havarijné poistenie vozidla a povinné zmluvné poistenie vozidla. - Vysvetliť rozdiel medzi poistením bytu, resp. domu a poistením jeho zariadenia. 	<p>hospodárenie jednotlivca a rodiny.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby. - Rozdiel medzi verejným a <ul style="list-style-type: none"> o súkromným (komerčným) poistením. - Povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. - Zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti. - Podstata a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.
---	---

Metódy a formy práce

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov.

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Metódy práce

- motivačný rozhovor
- vysvetľovanie
- precvičovanie
- opakovanie
- preverovanie
- práca s literatúrou

Formy práce

- frontálna výučba
- samostatná práca žiakov
- skupinová práca žiakov
- práca žiakov s literatúrou

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10

%), náročnosť písomných, kontrolných prác. Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 9. ročníku sa predmet klasifikuje.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa budú uplatňovať nasledovné formy:

1. Verbálna forma

- zisťovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovým štandardom
- pri prezentovaní vedomostí sa budú uprednostňovať žiaci na základe dobrovoľnosti

Hodnotenie ústneho skúšania žiaka

Žiak:

Stupeň výborný (1)

- ovláda obsahový a výkonový štandard na 90%
- primerane reaguje na podnet, nachádza súvislosti so zadanou témou
- k splneniu úlohy pristupuje aktívne a tvorivo
- používa správne jazykové prostriedky a téme primeranú bohatú slovnú zásobu
- vyjadruje sa plynulo, súvislo, jeho prejav je zrozumiteľný, výslovnosť a intonácia sú jasné, prirodzené a zrozumiteľné
- výpoveď je takmer gramaticky správna

Stupeň chválitebný (2)

- ovláda obsahový a výkonový štandard na 75%
- primerane reaguje na podnet a správne interpretuje zadanú úlohu
- používa takmer vždy primeranú slovnú zásobu a správne jazykové prostriedky
- prejav prerušuje len zriedkavo kratšími prestávkami, ktoré sú spôsobené menšími jazykovými nedostatkami
- ojedinelé gramatické chyby žiaka neovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň dobrý (3)

- ovláda obsahový a výkonový štandard na 55%
- žiak reaguje na podnet, jeho prejav je zväčša súvislý a jasný
- používa zväčša téme primeranú slovnú zásobu, nedostatky v používaní jazykových prostriedkov nebránia porozumeniu
- plynulosť a zrozumiteľnosť prejavu sťažujú častejšie krátke prestávky, žiak je schopný reagovať na otázky a impulzy učiteľa
- slovná zásoba je primeraná, žiak používa aj nesprávne výrazy a chýbajúce výrazy dokáže len sporadicky opísať
- gramatické chyby nesťažujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň dostatočný (4)

- ovláda obsahový a výkonový štandard na 30%
- žiak interpretuje zadanú úlohu len pomocou učiteľa, prejav je nesúvislý a výpovede nie sú celkom jasné
- má obmedzenú slovnú zásobu, používa často nesprávne jazykové prostriedky
- reaguje len krátkymi odpoveďami na otázky učiteľa
- slovná zásoba je jednoduchá, ale stále primeraná zadanej téme
- časté gramatické chyby čiastočne ovplyvňujú zrozumiteľnosť prejavu

Stupeň nedostatočný (5)

- ovláda obsahový a výkonový štandard na menej ako 30%
- žiak nie je schopný reagovať na podnet, svoje myšlienky nedokáže vyjadriť ani pomocou učiteľa
- používa nevhodnú slovnú zásobu, nie je schopný vyjadriť sa samostatne a súvislo
- prejav je krátky, výpovede sú väčšinou nezrozumiteľné, žiak nevie odpovedať na otázky
- neadekvátne a chýbajúca slovná zásoba bráni porozumeniu
- množstvo gramatických chýb znemožňuje porozumenie

2. Písomná forma

- kontrolovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov prostredníctvom kontrolných prác
- kritériá hodnotenia:
 - 100% - 90% výborný (1)
 - 89,9% - 75% chválitebný (2)
 - 74,9% - 55% dobrý (3)
 - 54,9% - 30% dostatočný (4)
 - 29,9% - 0% nedostatočný (5)

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Sporenie a investovanie	Sporenie – výhody a nevýhody, núdzový fond
	Riadenie rizika a poistenie	Riziko, druhy rizík, metódy riadenia rizík
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Sporenie a investovanie	Sporenie, investovanie a finančná prosperita
	Riadenie rizika a poistenie	Dôchodkové piliere, dôležitosť úspor pre nepriaznivé situácie
Environmentálna výchova	Sporenie a investovanie	Sporenie v bankách – úlohy na výpočet
Mediálna výchova	Sporenie a investovanie	Sporenie – výhody a nevýhody, núdzový fond
		Sporenie, investovanie a finančná prosperita
Multikultúrna výchova	Sporenie a investovanie	Európske a štátne regulačné systémy
	Riadenie rizika a poistenie	Riziko, druhy rizík, metódy riadenia rizík
Ochrana života a zdravia	Sporenie a investovanie	Dôchodkové sporenie – výhody a nevýhody
	Riadenie rizika a poistenie	Poistenie majetku, úrazové poistenie, výpočet hodnoty poistnej udalosti

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
P. BERO A KOL.	Praktické financie
M. DEBNÁROVÁ A KOL.	Finančná gramotnosť pre ZŠ, podrobný manuál pre učiteľov
M. DEBNÁROVÁ A KOL.	Finančná gramotnosť pre ZŠ, pracovný zošit pre žiakov
	Portál finančnej gramotnosti (www.fininfo.sk)
	www.financnahitparada.sk
	www.mojafamilia.sk